

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIE:

Van een tot zes regels. f 1.00.
Van zeven tot tien regels. 0.15.
Van elf tot twintig regels. 0.30.
Van twintig tot veertig regels. 0.45.
Van veertig tot zestig regels. 0.60.
Van zeventig tot honderd regels. 0.75.

VRIJDAG 2 SEPTEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden 1.50
Voor de overige steden des Rijks 5.00Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen,
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 60, Ned. Cour.

BERIGT.

Het Wetsontwerp tot uitvoering van onderscheidene voorschriften van het VIDE Hoofdstuk der Grondwet, is in de Tweede Kamer behandeld op eene wijze, eenig in de parlementaire jaarboeken. Van het regt van amendement, dat steeds in uitgebreiden zin door de anti-revolutionnairn werd bestreden, omdat bijvoegingen of wijzigingen, niet afkomstig van den ontwerper, ligt in strijd zijn met de hoofdgedachte, die de wet beheerschen, en de harmonie harer bepalingen verbreken, — werd ditmaal juist door diezelfde anti-revolutionnairn het ruimste gebruik gemaakt. Het thans aan de Eerste Kamer verzonden ontwerp bestaat uit eene reeks amendementen, door verschillende personen uit onderscheiden beginsels voorgesteld, in der haast gereedigd, soms in de discussien gewijzigd, waaronder het gewijzigd ontwerp der Regering schier onkenbaar is geworden. De wetgevers *«dezerzijds»* vooral hebben het uiterste beproefd het ontwerp om te gieten. Die nieuwe wijze om wetten te redigeren, (*«libratie»* is het ministerieel kunstwoord daarvoor) schijnt evenwel niet gelukkig geslaagd: de redactie is onduidelijk, en wij het van onze wetten vóór 1849 waren. De wet schijnt in hare voornaamste bepalingen niet te treffen, wie zij het meest op het oog had, de Bisschoppen van het R. C. kerkgenootschap. Eene beknopte critiek harer bepalingen, zal het, naar wij vertrouwen, aanwijzen.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven advertentiën, in deze Courant tegen zeer billijken prijs geplaatst, door de duizende lezers, aan wie ze onder de oogen komen, de vruchten, welke men van advertentiën verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de Uitgevers, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

Het Wetsontwerp tot uitvoering van onderscheidene voorschriften van het VIDE Hoofdstuk der Grondwet, is in de Tweede Kamer behandeld op eene wijze, eenig in de parlementaire jaarboeken. Van het regt van amendement, dat steeds in uitgebreiden zin door de anti-revolutionnairn werd bestreden, omdat bijvoegingen of wijzigingen, niet afkomstig van den ontwerper, ligt in strijd zijn met de hoofdgedachte, die de wet beheerschen, en de harmonie harer bepalingen verbreken, — werd ditmaal juist door diezelfde anti-revolutionnairn het ruimste gebruik gemaakt. Het thans aan de Eerste Kamer verzonden ontwerp bestaat uit eene reeks amendementen, door verschillende personen uit onderscheiden beginsels voorgesteld, in der haast gereedigd, soms in de discussien gewijzigd, waaronder het gewijzigd ontwerp der Regering schier onkenbaar is geworden. De wetgevers *«dezerzijds»* vooral hebben het uiterste beproefd het ontwerp om te gieten. Die nieuwe wijze om wetten te redigeren, (*«libratie»* is het ministerieel kunstwoord daarvoor) schijnt evenwel niet gelukkig geslaagd: de redactie is onduidelijk, en wij het van onze wetten vóór 1849 waren. De wet schijnt in hare voornaamste bepalingen niet te treffen, wie zij het meest op het oog had, de Bisschoppen van het R. C. kerkgenootschap. Eene beknopte critiek harer bepalingen, zal het, naar wij vertrouwen, aanwijzen.

Art. 1. door de bestuurders of hoofden der kerkgenootschappen;

Art. 5. Synodale vergaderingen en hoofden, die kerkgenootschappen vertegenwoordigen of besturen.

De vraag is, wil men de bepalingen dier artikelen op het R. C. kerkgenootschap toepassen, wie zijn dan de bestuurders of de hoofden van dat genootschap? Wie vertegenwoordigt het? Het antwoord is niet twijfelachtig; — de Paus is het hoofd. Het R. C. kerkgenootschap erkent geen ander hoofd: hij alleen — volgens de kerkelijke regels en wetten, bestuurt en vertegenwoordigt het.

Maar de bisschoppen dan? Zij zijn hoofden van hun bisdom; dit besturen zij; dit wordt in velerlei opzichten *«vertegenwoordigd»*. Eten hun bisdom hebben zij niet het minste regt van bestuur.

En de Aartsbisschop? Deze heeft in zijn bijzonder aartsbisdom dezelfde regten als de Bisschop in zijn bisdom. Dat bestuurt hij. Voor het overige heeft hij alleen eenige eerregten boven zijne suffragaan-bisschoppen, en zit hij voor, indien zij in Synode vergaderd zijn. Wij gelooven niet, dat eenig schrijver over kanoniek regt zegt, dat hij de kerkelijke provincie vertegenwoordigt; en besturen doet hij haar zeker niet.

Men zal deze artikelen dan alleen op de Bisschoppen kunnen toepassen, indien men «kerkgenootschap» verklaart voor synoniem met «bisdom», waarmede waarschijnlijk de Protestantsche kerkgenootschappen geen uitsluiting zouden hebben. Anders zijn voor het R. C. kerkgenootschap deze bepalingen alleen toepasselijk op den Paus, dien men met grond betwijfelt, dat Rome zal verlaten om artt. 9 en 12 der wet door Nederlandsche regtbanken op zich te doen toepassen.

Art. 1. «Nieuw te maken bepalingen?» Te maken bepalingen, dus bepalingen die nog niet zijn gemaakt, kunnen niet in werking gebragt worden — *wel gemaakte*.

Lees: «Bepalingen, betreffende de inrigting en het bestuur, die na de uitvaardiging dezer Wet in de kerkgenootschappen gemaakt worden enz.»

Art. 2. Lees: «Binnen dit koninkrijk. Zoo als het art. thans luidt, mag geen vreemdeling, die zich in Nederland bevindt, eene kerkelijke bediening, hem in den vreemde opgedragen, zonder 's Konings toestemming aannemen.

Art. 3. «De titulaturen aan de bedienaars der openbare Godsdienst toegekend» — dus: geven de titulaturen in de kerkgenootschappen *aan andere dan aan de bedienaren der openbare Godsdienst toegekend*, WEL aanspraak, rang en voorregt?

De laatste alinea schijnt vooral gevaarlijk voor hen, die aan de bureaux van het staatsgezag met de expeditie belast zijn, en meer nog voor den ambtenaar of staatsdienaar, die, in «AANBAKING» met een titularis, hem aanspreekt als: mijnheer de predikant, mijnheer de pastoor, of wel blootelijk als Dominé, Pastoor, zonder den geslachtsnaam er bij te voegen. Wij vreezen, dat menig Burgemeester het slagtoffer zal worden, en niettegenstaande de waarschuwing van art. 9 tot de straffen van art. 12 veroordeeld.

Heeft men ook misschien alleen *«schriftelijke, officiële aanraking»* bedoeld? — Zoo ja, dan had de wet dit behooren uit te drukken.

Art. 5 is eene meesterlijke proeve van Hollandschen stijl. (Waar was de grondwet-zuiveraar?) De algemeene vergadering der Hollandsche Maatschappij van Landbouw is dit jaar gevestigd te Dordrecht. — Het kenmerk van eene vergadering is juist, dat zij *niet is gevestigd*, maar *bijeenkomt*. Zij verschilt daarin van een collegie of zetel van bestuur. *Deze* zijn gevestigd. —

Ontduiking — ware ze noodig — is, volgens de ministeriële uitlegging, gemakkelijk. Als vestigingsplaats wordt *niet* beschouwd de hoofdplaats van het Bisdom: Utrecht, Haarlem; maar de *woonplaats* van den Bisschop, 's Hertogenbosch, Warmond. — De titularis vestige, voor de leus, zijne *woonplaats* waar het door de Regering verlangd wordt; zijn tijdelijk *verblijf* kan hij evenwel in den zetel van het Bisdom houden.

Het artikel verdient vooral daarom opmerking, omdat het niet overtreden kan worden. Er is geen verbod bij uitgesproken, om te gaan wonen of te blijven wonen op de afgekeurde plaats. Op de leden der synode, die evenwel op de afgekeurde plaats *vergaderen*; op het hoofd, dat er zich *vestigt*, kan geen straf worden toegepast.

Misschien zijn art. 9 en 12 toepasselijk op den betrokken Minister, die verzuimt de goed- of afkeuring te provoceren. Dan is deze wet tevens een begin van regeling der ministeriële verantwoordelijkheid. —

Art. 6. *Wie* zal beslissen wat het «gebruikelijk gewaad is?» Zullen daarover deskundigen worden gehoord?

Het doel van den wetgever schijnt geweest te zijn, te voorkomen, dat geestelijken door het in publiek verschijnen in hun ambtsgewaad aan andersdenkenden aanstoot geven. Dit doel wordt echter door het artikel niet bereikt, daar in sommige kerkgenootschappen het ambtsgewaad aan zeer fijne bepalingen en onderscheidingen is gebonden, en de weglating of verandering van een enkel deel, het doet *«ophouden»* «ambtsgewaad» te zijn, zonder dat zulks voor iemand, *niet* in de kerkelijke voorschriften doorkneet, op te merken zij.

Art. 9. Hij, die aan deze wet niet voldoet, hare voorschriften overtreedt of elders dan art. 167 der Grondwet toelaat de openbare Godsdienst uitoefent, en art. 12. Die na eenmaal ter zake van overtreding dezer wet te zijn veroordeeld, zich aan herhaling daarvan schuldig maakt, enz.

De laatste woorden bedoelen aan *«herhaalde overtreding»*, er staat *«herhaling daarvan»* d. i. van te zijn veroordeeld.

Het verband van de beide artikelen heeft een zonderling gevolg, waarvan ten minste art. 13 van het Regeringsontwerp vrij was.

Art. 9 kent, en in het stelsel der oorspronkelijke Wet zeer juist, drie categorien van misdrijven tegen

deze Wet of het hoofdstuk der Grondwet, welks uitvoering zal regelen.

a. *niet voldoening*:
b. v. de niet mededeeling bij art. 1. bevelen;
b. *overtreding der wet*:
b. v. het dragen van het ambtsgewaad;
en c. *overtreding der bepaling van art. 167 der Grondwet*.

Met andere woorden, men kan aan een gebod niet voldoen, of een verbod overtreden. Art. 12 straft de herhaalde OVERTREDING DER WET ALLEEN, doch geenszins *«herhaalde overtreding van het GRONDWETTIG VERBOD»*, noch de herhaalde NIET-VOLDOENING AAN DE VOORSCHRIFTEN DER WET.

Zoo straft deze wet, die geene mystificatie is, de hoofden der kerkgenootschappen, die voortdurend geene mededeeling van wijziging van inrigting of bestuur geven, en de bedienaars, die telkens op openbare plaatsen, waar het niet is toegestaan, de godsdienst uitoefenen, alleen met de verklaring, dat zij handelen in strijd met de wet; de straffen, op *«herhaling»* gesteld, zijn op hen *niet* toepasselijk.

Dat komt er van, als men eene wet, van minuut tot minuut, van letter tot letter, door een «aaneengesloten getal stemmen» *«ex tempore»* ziet verknedden, opplappen en metamorphoseren.

De *«Arnhemsche Courant»* stelt, gelijk ook door ons is geschied, in het licht, hoe de twee hoofdgrievn tegen het afgetreden Ministerie *«leef het tegen den uitdrukkelijken wil des Konings gehandeld, en wel voorafgaande mededeeling ontvangen zoude hebben»* — gebleken zijn *«onwaarheden»* te zijn.

Op de rondborstige verklaringen der afgetreden Ministers, op hun aandrang tot *«volledige, tot onverminkte»* publiekmaking der door hen, omtrent deze zaak gewisselde stukken, heeft de heer VAN HALL eenvoudig geantwoord: *«Wij hebben ons vastelijk voorgenomen niet af te wijken van het onderwerp zelf, dat thans aan uwe beraadslaging is onderworpen!»*

De *«Arnhemsche Courant»* laat, op deze ontwijking, te regt de onderstaande aanmerkingen volgen:

«Bedacht de heer VAN HALL, toen hij deze woorden zeide, wel, dat het geheele bestaan, de reden van het aanzijn van zijn ministerie rust op de onderstelling, op de, door hem en zijne ambtgenooten onderhouden en geexploiteerde onderstelling, van de onverschilligheid, van het verzuim, van het misschien opzettelijk niet vooruitzien naar den kant van Rome, van het niet zorgen en waken tegen verrassingen, van den kant van Rome, door het vorig ministerie?»

«Bedacht de heer VAN HALL niet, dat, zoodra die onderstelling door het aanvoeren van feiten gelogenstraft werd, het voor zijn ministerie van hoog en overwegend belang was met die stukken en bewijzen voor den dag te komen, waaruit blijken moet, dat er, wel degelijk, bij het vorig ministerie onverschilligheid, of verzuim, of opzet bestaan heeft?»

«Bedacht de heer VAN HALL niet, dat, wanneer hij aan die feiten niets overstelde, maar alleen antwoordde met eene exceptie van niet ontvankelijkheid, wanneer hij niets anders wist te zeggen, dan «daarover dank ik hier geen woord uit mijn mond te laten hooren.» en «daarover *«expliqueer ik mij niet»*, dat dan het publiek weldra zal beginnen te begrijpen, dat de heer VAN HALL en zijne ambtgenooten niets mededeelen, niets antwoorden, niets bewijzen konden, tegen de feiten door de afgetreden ministers medegedeeld?»

«Indien uit die stukken, waarop de afgetreden ministers wezen, blijkt, dat zij miskend, dat zij verkeerd beoordeeld, dat zij belogen en belasterd zijn, dan vordert de loyaleit, dan vordert de meest alledaagsche eerlijkheid en goede trouw, dat de tegenwoordige ministers niet, wetens en willens, door de stukken ter regtvaardiging achter te houden, zich aan die miskenning, aan die verkeerde beoordeeling en lasterlijke aantijgingen medeplichtig maken.

«Indien daarentegen, uit die stukken blijkt van de onbekwaamheid, van het verzuim, van de onwillekeurige of opzettelijke nalatigheid der vorige ministers, dan moet het tegenwoordig ministerie die stukken publiek maken in zijn eigen belang, in het belang des lands, tot beschaming en loyaleit van hen die de natie bedrogen, misleid en in gevaar gebragt hebben.»

«De *«Staats-Courant»* is daar, om die stukken, om die documenten, waarvan de kardinaal ANTONIOLO gewaagt, op te nemen om op te nemen die kabinet-brieven, waaruit blijken zal, of het vorig ministerie, gelijk uitgestroopt en door den heer VAN LINDEN opgeraapt is, *«gehandeld heeft tegen 's Konings UITDRUKKELIJKEN WIL»*, en *«sonder 's Konings medeweten»*.

„Dit weefsel van bedrog en misleiding moet verscheurd worden. Men moet weten wie hier met het land en de natie spelen en gespeeld heeft: het ministerie THEORBECKE of het ministerie DONKER-VAN-HALL.“

„Benige aanzienlijke Israëlieten schrijven aan de Tijd het volgende:“

„Wij verkeerden in het denkbeeld, dat de Grondwet genoegzame waarborgen opleverde, om de kerkgenootschappen binnen de palen hunner bevoegdheid te houden, en om voor te komen dat geen andersdenkenden in hanne godsdienstige gevoelens geschokt worden.“

„De voorgedragene en door de Tweede Kamer (ongelukkig genoeg) reeds aangenomen wet van toezigt op de kerkgenootschappen door het straatruoer van April in het leven geroepen, heeft ons tot geene andere overtuiging kunnen brengen. De regering heeft het anders begrepen en vermeent ter bevrediging van één deel der natie, eene wet te moeten scheppen.“

„Nu vermeenen wij, dat de Israëlieten binnen dit Rijk woonachtig, overeenkomstig de Grondwet aanspraak mogen maken op gelijke bescherming; immers wij vinden in de Grondwet generlei bepaling, die het tegenovergestelde aanwijst. Wij kunnen niet aannemen, dat de Grondwet alleen en uitsluitend zoude bestaan, ten behoeve der verschillende fractiën der protestantsche kerk. Ondanks dit ons kortzigtig begrip, zouden wij echter haast geneigd zijn het tegendeel te gelooven.“

„Wij lezen in het Handelsblad van heden, 30 Augustus, onder de rubriek Advertentien N°. 13446, eene, uitgaande van de Nederlandsche Vereeniging tot medewerking aan de uitbreiding van het Christendom onder de Joden, dat op Woensdag 31 dezer, des avonds ten half acht ure, door den predikant H. Groenewege, in de Sions-kapel, zal gepredikt worden.“

„Wij mogen niet aannemen dat de regering van zoodanige advertentie zonde onwetend blijven; te minder daar de tegenwoordige minister van Binnenlandsche Zaken, als in Amsterdam gewoond hebbende, dergelijke voor het joodsche volk sehokkende advertentiën, meermalen zal gelezen hebben.“

„Nu willen wij der regering gevraagd hebben, of ook de Israëlieten eerst tot een April-stratruoer hunne toevlugt moeten nemen en tot een algemeen petitionnement overgaan, om voor te komen, niet verder in hunne godsdienstige gevoelens geschokt te worden?“

„Wij willen het der regering gevraagd hebben of het VI hoofdstuk der Grondwet alleen ten behoeve der Protestanten is ter nedergesteld?“

„Wij willen het der regering gevraagd hebben of de Israëlieten binnen dit rijk niet in de gunstige bepaling van het VI hoofdstuk der Grondwet moeten deelen, en wanneer zij al verplicht zijn om andersdenkenden te eerbiedigen, wat zij ook gaarne zonder wet doen, of zij dan lijdzzaam zullen moeten dulden, dat eenige dweepers, eenige door Engelsch goud bezoldigde Ver, Schwartz en Paal, met hunne advertentiën openlijk ergeris geven?“

„Waarom de regering niet even zoo zorgt voor een zestigste gedeelte der Nederlandsche bevolking, gelijk zij zich gehaast heeft voor drie vijfden zoo onderling verdeelde bevolking te doen: te zorgen, dat het niet in zijne godsdienstige gevoelens geschokt worde?“

„En van u, Protestanten, willen wij de vraag met de hand op het hart beantwoord hebben, wat gij zoudt zeggen, wanneer de Katholieken ook eens bij advertentie zouden berigten, dat zij eene vereeniging hebben daargesteld, om de katholieke leer onder de Protestanten te verspreiden?“

„Wij vragen, wat gij wel zoudt zeggen, wanneer de Katholieken zulks deden? En evenwel tarten wij u uit, om ons te bewijzen of de Katholieken zich schuldig maken aan zoodanige bekeeringzucht, waaraan eenige Protestanten zich schuldig maken en tot het bevredigen van welke zucht, ten opzichte der Israëlieten, hun alle middelen heilig zijn, zoo zelfs dat zij zich niet ontzien om minderjarige kinderen te verleiden en tegen hanne ouders tot schijnheilige gehoorzaamheid aan te zetten.“

„Gij schreeuwt over Toscane wegens het voorgevallene met de Madias; maar wanneer deze in Toscane hebben gehandeld, gelijk gij hier te lande dagelijks doet, dan is het te verwonderen, dat de Toscaansche regering die menschen de vrijheid heeft wedergegeven.“

„Eenige Israëlieten.“

Nederlandersachtigheden.

Hoe de Nederlander strijdt?

Voor eenige dagen deden wij dit zien ten opzichte van den Heer Fruin, die de vrijzinnige stoutigheid gehad had om om de boeken van den heer Groen „vervelend“ te noemen.

Om de onvoegzaamheid van die daad te bewijzen, gaf de gekwetste Nederlander een betoog dat het onbeleefd, onbetamelijk, grof is als men een vertrouwelijk gesprek met iemand, dien men voor het eerst ontmoet, aanwagt met te zeggen dat zijne geschriften niet vermakelijk zijn.

Het betoog slaat op de aanklagt als

Thans gelijksoortig voorbeeld.

Om den heer Schimmelpenninck van der Oije te redden ten opzichte van zijne parlementaire, wellevende, overheerlijke speech over den brief, waarbij de ministers hun ontslag vroegen, zegt de Nederlander van 30 Augustus:

„Het is minder de inhoud dan den toon geweest, die aan velen ongepast scheen.“

„Ook in de rede van den heer S. was enkel (zou de heer Thorbecke dit niet gevoeld hebben) over den toon der missive geklaagd.“

Wat zegt de heer S. v. d. O. P.

„Ik vraag het u, M. H., wanneer ministers in beleefde en uitgezochte woorden, maar toch bij een schrijven tot den Koning zeggen;“ enz.

Is dat klagte over den toon?

Of over de zaak? Over het durven, om aan den Koning te zeggen, zoo gij niet met ons eens zijt, ontsla ons.

„De gewijzigde voordragt zoowel als de amendementen zijn tot stand gekomen door schier ONVOORWAARDELIJK toegeven aan het verlangen der anti-revolutionnaire partij.“ Nederl. v. 29 Aug.

De geneesheeren hebben dus hier zich niet met terregtwijzingen vergenoegd, maar zelven het kleed ter verknippen en oplapping ter hand genomen.

Maar zal men nu nog ontkennen dat de onvrijzinnige partij van den Heer Groen de bovenhand heeft?

Zelfs nadat die onvoorwaardelijke gedweehed voor ieder openbaar is;

noch zelfs eenige poging wordt gedaan om het te verheelen of te verbloemen?

Wij zouden echter, had de Nederlander ons niet aan stilzwijgen op onze vragen gewend, wel willen in bedanking geven of het wel heel netjes staat zoo met de verkregen hoogheid te pronken; —

en of zij zou gelooven, dat indedaad dat gekraai over de reeks van amendementen, door haar in de wet gebracht, en over die volgzzaamheid van het ministerie, dien „medepartijder“ wel veel genoeg kan doen of hem in het oog van het volk verkeffen kan?

De „vrienden“ hebben aangenomen eene wet, die bij de voordragt was eene politieke feil, die verbittert, teleurstelt, bezorgdheid wekt, geene gevaren wegneent, (1) omdat....

„Omdat ze niet bevorderlijk verlangden te zijn aan de bedoelingen van hen door wie, omverwerping van het ministerie bereid werd.“ (2)

Waaruit bleek die bedoeling van omverwerping?

Voorwaar: de lof door de Nederlander gegeven aan de voordragt „als politieke feil“;

teleurstellend,

verbitterend,

bezorgdheid wekkend,

nadeelen brengend;

en aan het ministerie als „van den beginne af alles ongelukkig verwickeld hebbende,“ (3)

„onvoorwaardelijk aan de anti-revolutionnaire partij toegevende,“ (4)

Zal die lof het beste middel zijn om het ministerie kracht bij te zetten?

Op zoodanige „eigenaardige“ ondersteuning konden wij althans nooit bedacht zijn.

Maar zal dit ministerie behoeven omverworpen te worden?

Zijn val is zelfs thans niet wenschelijk ook met het oog op ministeriele bondgenooten.

Bij verwerping der wet, zou het echter toch niet heengegaan zijn. — De „vrienden“ kunnen in ernst niet gelooven, dat iemand dat gemeend kan hebben.

(1) Nederlander van 27 Augustus.

(2) Nederlander van 30 Augustus.

(3) Nederlander van 27 Augustus.

(4) Nederlander van 30 Augustus.

Buitenland.

ENGELAND.

De koningin is te Dublin met veel blijken van vreugde ontvangen, en bij den onder-koning afgestapt.

— De Marklane-Express, het blad dat als gezag hebbende in den graanhandel geldt, zegt, dat men de jongste rijzing van de korenprijzen vooral moet toeschrijven, zoowel aan de aanzienlijke aankopen, door de Fransche regering in Engeland, de Oost- en Zwarte Zeeën gedaan, als aan de moeilijkheden van het Oosten, die thans schijnen te wijken. Het natte weder heeft zeker in Engeland den oogst vertraagd, maar het reeds binnengekomen graan is van ongemeen goede hoedanigheid; ter markt van Uxbridge zijn proeven geleverd, die zeer voldaan hebben, en 65 pond per schepel wogen. Als het weder drooger wordt, houdt men de vrees voor gebrek voor geheel overdreven, te meer omdat in de jongste weken veel minder van de aardappelenziekte vernomen is, dan op eenigen vroegeren tijd van dit seizoen. De berigten uit Ierland stellen den oogst aldaar als gunstig voor, en inzonderheid ook van de aardappelen, zoodat men niet geloof, dat Engeland dat gedeelte van het Vereenigd Koninkrijk zal behoeven te voorzien.

FRANKRIJK.

Er is thans ook in Algerie eene electriche telegraphen-linie aangelegd. De eerste verbinding is tusschen Oran en Mostaganem.

— De kapitein Le Barazer, gezagvoerder van la Solé, die rechtstreeks uit zee te Parijs is binnengekomen, heeft thans aangekondigd, dat hij binnen een half jaar de Seine voor de algemeene groote vaart zal weten toegankelijk te maken.

— De minister van buitenlandsche zaken heeft eene

aanschrijving aan de prefecten gerigt, om de hand te houden aan de bepaling van de organieke wet, nopens de drukpers, voor zoo veel de mededeeling van verslagen van regtsgedingen aangaat. Als aanleiding tot die aanschrijving wordt genoemd het hoewel beknopte verslag, dat de bladen van Parijs gegeven hebben over de zaak van de correspondenten der vreemde bladen die onlangs voor het hof te Rouaan gediend heeft.

BELGIE.

De koninklijke familie wordt op haren togt in Oost-Vlaanderen met vele blijken van gehechtheid ontvangen.

— Het schijnt zich meer en meer te bevestigen, dat strafbare pogingen tot de ongeregeldheden te Luik hebben aanleiding gegeven, welke zich, ten gevolge van de genomen maatregelen, gelukkig niet hebben hernieuwd. Te Gent heeft de bevolking zelve eenige geschriften van oproerigen aard, die waren rondgestrooid, aan de overheid overgegeven.

Het regeringsblad en andere bladen behelzen geruststellende berigten over den stand der graanprijzen. Zij houden het daarvoor, dat men zich door overdreven vrees laat leiden; dat zeker eene oogenblikkelijke wijziging heeft plaats gehad, maar dat die niet lang kan aanhouden, daar, terwijl in eenige landen de oogst is tegengevallen, die in de meeste voordeelig is geweest, dat voorts de voorraad in Europa nog aanzienlijk is en men zoowel uit de Zwarte zee, als uit Noord-Amerika belangrijke aanvoeren van granen kan te gemoet zien. Reeds zijn uit Odessa de aanvoeren op groote schaal in Frankrijk begonnen en merkt men aldaar eene strekking tot prijsverlaging, zoowel te Parijs en Havre als te Marseille op. „Men moet thans aan den handel overlaten — zegt de Moniteur, — met de talrijke middelen, waarover die in onze dagen beschikt, om in de behoeften te voorzien; dit is de beste waarborg voor de ware belangen des lands. De handel zal in die taak voorzien, als hij die veiligheid en die vrijheid geniet, welke voor zijne beweging onvermijdelijk is, en die vastheid van markten, welke door geene wisselende wetgeving kan worden verstoord.“ De Moniteur zal voorts om de vijf dagen een algemeen berigt van den stand der in- en uitvoeren van granen en andere meelstoffen openbaren, ten einde het publiek zich van de ware gesteldheid van zaken kunne overtuigen.

De Indépendance waarschuwt tegen de herhaling van ongeregeldheden, waarin te Luik, een betrekkelijk zeer gering gedeelte der bevolking, strijdig met de Belgische zeden, een oogenblik, door strafbare ophitsing is vervalen. Het blad spreekt de wenschen uit, om onder moeilijke omstandigheden, van het oogenblik die niet lang kunnen aanhouden, het groot belang van België niet voorbij te zien, om orde en rust te handhaven; dat is zijn schoonste roem geweest, te midden van zoo vele schokken, waaraan grootere Staten van Europa voor eenige jaren zijn blootgesteld.

Het blad doet ook uitkomen, dat thans gelukkig door den vermeerderden bloei des lands, door den geregelden en aanzienlijken arbeid in de werkplaatsen talrijke handen dan ooit worden bezig gehouden. Het enig gevolg van ongeregeldheid zou zijn, dat het vertrouwen en de arbeid geschokt wierden, en dat ware eene meelblijvende ramp, dan die van het oogenblik, welke buiten menschelijke voorziening ligt, en die spoedig door groote aanvoeren zal gelenigd worden.

Het blad zegt ten slotte: „Om strafbare pogingen te keer te gaan en krachteloos te maken, om den invloed van dwalingen te vernietigen, zal het voldoende zijn, dat de goede burgers allerwege de werklieden en andere volksklassen, die door de hooge graanprijzen lijden, doen inzien, wat de ware toestand en de ware toekomst der markten zijn; dat zij hun herinneren, dat er tijdelijke voorbijgaande kwalen zijn, welke te minder geleden kunnen worden, naar mate men minder geduldig is; dat zij hun aantoonen, dat de daling zeker zal komen den volgende dag; dat de landen, welke hunne oogsten en overvloed hebben, op de markten, die thans het minst voorzien zijn, het noodige koren zullen heenzenden om die markten voor de consumtie te voorzien.“

„Wij hebben het reeds aangetoond, de tegenwoordige duurte der granen kan niet dan voorbijgaande zijn; die waarheid moet men thans verspreiden zooveel men kan. Het gezond verstand der natie zal dan het overig doen, de rust des lands zal behouden blijven en het zal blijken dat de bevolking van Luik verrast is, dat zulke aanslagen hier geen kans van welgelukken hebben.“

DUITSCHLAND.

Den 28 Augustus heeft te Weimar de plegtige plaats gehad van den eedaflegging en hulding van den nieuwen groothertog.

— Men verzeerde te Berlijn, dat de hertog van Brunswijk voornemens scheen te zijn, een afstand te doen en het verblijf op zijne goederen in Silezie te betrekken. Hij bevindt zich daar alreeds. In dat geval zou Brunswijk aan Hanover komen, bij ontstaan van mannelijken erfgenaam des hertogs.

RUSLAND.

De jongste regtstreeksche berichten uit Circassie maken geen gewag van de zware verliezen, die, volgens te Konstantinopel geloopen hebbende geruchten, aldaar door de Russische krijgsmagt zouden zijn geleden. Men had onder anderen gesproken van een verlies van 200 stukken geschut; de geheele krijgsmagt heeft zulk eens artelerie niet.

TURKIJE.

De beurs te Parijs, welke den 29 zoo ongunstig was over den loop van zaken in het Oosten, is den volgende dag tot andere gedachten gekomen en beschouwt den stand van zaken aldaar uit een veel voordeliger oogpunt. Men houdt het er nu insgelijks voor, dat de wijzigingen, welke de Porte verlangt, van geheel ondergeschikten aard zijn. Men gaat zelfs verder, en meent dat het regeringsblad spoedig de aanstaande ontruiming van de Donau-Vorstendommen door de Russische krijgsmagt zou aankondigen.

Dit wordt te eerder geloofd, omdat men te Konstantinopel thans anders over de staatkunde van de westelijke mogendheden begint te denken en tot de Russische over te hellen. Men houdt het er voor, dat dit tot eene verandering in het ministerie in Turkije zal voeren, en wel in Russischen geest als wanneer men onderstelt, dat Rusland geen bezwaar zal maken om tot de door de Porte verlangde wijzigingen toe te treden.

Er zijn stellige berichten uit Konstantinopel tot den 22 Augustus; dien dag zou een Oostenrijksch hoofd-officier van daar vertrekken, ten einde een eigenhandigen brief van dankbetuiging des Sultans aan den Keizer van Oostenrijk over te brengen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste-Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG, 1 SEPTEMBER.

In deze zitting heeft de Voorzitter medegedeeld, dat door de afdelingen tot rapporteurs over het ontwerp van wet tot regeling van het toezigt op de kerkgenootschappen, zijn benoemd de heeren van Eysinga, Lotsij, Martens van Seenhoven en van Rijckevorsel.

Zijn ingekomen 53 adressen uit verschillende deelen des Rijks, houdende bezwaren tegen dat ontwerp, alsmede 1 adres van den kerkeraad der Hervormde gemeente te Zwolle, ten voordeele van hetzelfde. — Verzending aan de Commissie tot de verzoekschriften.

De Kamer heeft achtereenvolgens met algemeene stemmen aangenomen, de ontwerpen van wet: 1°. tot aanvaarding der wet van 13 December 1852 (Stbl. n°. 212), betreffende de pensioenen der zee- en landmagt; 2°. tot wijziging der wet van 28 Aug. 1851 (Stbl. n°. 126) in zoover betreft de bevordering der officieren van de geneeskundige dienst en die der administratie bij de zee- en landmagt; 3°. tot wijziging van den staat A, behorende bij de wet van 28 Aug. 1851 (Stbl. n°. 127) betreffende de pensioenen der officieren van de geneeskundige dienst en van de administratie bij de zee- en landmagt; 4°. tot goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Genemuiden; en 5°. tot regeling van het fonds van kooprijzen van domeinen, dienst 1852.

Slechts over een der ontwerpen, had eene korte beraadslaging plaats. De heer v. BEECK VOLLENHOVEN heeft namelijk inlichting gevraagd over de splitsing der inspectie van de geneeskundige dienst bij de land- en zee- en landmagt. Hij voorzag daarvan verhooging van uitgaven, vooral als zij gevolgd werd door de oprigting van eene afzonderlijke geneeskundige schoolen van een magazijn voor de geneesmiddelen voor de marine.

De MINISTER VAN MARINE heeft daarop inlichtingen gegeven. Sedert lang bestond het voornemen om de inspectie van de geneeskundige dienst voor zee- en landmagt te splitsen. Het voornemen had bezwaren, dat men ook met de beste bedoelingen, verkeerde maatregelen voor de marine nam, omdat men met de eischen der dienst en van het schip, niet bekend was of kon zijn. Sedert dat de inspectie gesplitst is, is het gebleken, dat die maatregel goed werkt, en dat er een nieuw leven bij het corps geneeskundigen voor de marine is ontstaan. Het is echter volstrekt zijn voornemen niet, om afzonderlijke magazijnen of eene afzonderlijke school voor de marine aan te leggen, zoodat de maatregel geene meerder kosten zal veroorzaken. — Gelijk hierboven gemeld is werd het ontwerp met algemeene stemmen aangenomen.

De Comm. v. rapporteurs brengen hare verslagen uit: 1°. over het ontwerp van wet tot regeling van het fonds voor consignatiën en 2°. over dat tot opheffing der in den Moerschen archipel bestaande beperkende bepalingen, met opzigt tot den handel en de scheepvaart. De beraadslagingen over die ontwerpen worden bepaald op Maandag, des middags ten 2 ure.

De vergadering wordt gescheiden tot morgen middag ten 2 ure.

's Gravenhage, 1 September.

Koninklijk Besluit van 12 Julij jl. is bewijling verleend tot het wijzigen van de statuten en verleggen van den duur der

Assurantie-Maatschappij voor Brand en Binnenlandsche Vaart, voor den tijd van vijftien achtereenvolgende jaren.

Z. M. heeft benoemd tot ontvangers der directe belastingen en accijnzen te Wouw, den heer J. G. de Bosson, thans ontvanger te Ossendrecht; te Ossendrecht, den heer W. G. Pastoors, thans ontvanger te Dinxperlo; der directe belastingen in- en uitgaande regten en accijnzen te Dinxperlo, den heer P. J. Grobbée, surnumerair van 's Rijks belastingen ter arrondissement-directie te Rotterdam, tot ontvanger der directe belastingen en accijnzen te Aarle-Rixtel o. a., den heer C. W. J. van Velthoven van Waalre, thans ontvanger te Neer; tot ontvanger der directe belastingen en accijnzen te Erp o. a., de heer J. A. van Hooft, thans ontvanger te Ammerzoden; zijnde tevens aan den heer P. G. Helman, op verzoek eervol ontslag verleend als ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnzen te Winterswijk, behoudens aanspraak op pensioen.

Z. M. heeft benoemd bij het 2de regiment infanterie tot kap. van de 3de klasse (naar ouderdom van rang), den lsten luit. J. Klaus, van het 6de regiment van het wapen, en overgeplaatst bij het regiment grenadiers en jagers den kapitein van de 3de klasse T. W. d'Harvant Bigot de Villandry, van het 2de regiment infanterie.

Bij den Minister van Finantiën is ontvangen een bankbiljet groot f 40 door een onbekende, onder het postmerk 's Gravenhage van den 29sten dezer, ten behoeve van 's Rijks schatkist ingezonden.

* Z. M. de Koning is heden nacht ten 3 ure met een extra spoortrein uit de residentie naar het kamp van Zeijst vertrokken. De referendaris van het kabinet des konings, Jhr. Mr. F. A. W. de Cock bevindt zich bij het gevolg des Konings.

* Gisteren middag hebben de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal aan een diner deel genomen, dat de heer voorzitter dier Kamer hun op zijn buitengoed *Leeuwendaal* heeft aangeboden.

* Heden morgen heeft de adjudant van Z. M. den Keizer der Franschen, Generaal Rolin, en de ordonnance officier Favé, vergezeld van 's konings adjudant, den heer A. E. Mansfeld, de residentie verlaten, zich begevende naar Leijden, om het merkwaardige te bezichtigen en zich vervolgens naar het kamp van Zeijst te begeven.

* Gisteren heeft Z. H. Prins Wilhelm van Solms Braunsfeld, na een verblijf van vijf weken op het stedelijk Badhuis te Scheveningen, hetzelfde verlaten, zich naar Duitschland begevende.

* Gisteren middag heeft Z. Exc. de baron d'André, gezant van Frankrijk bij het Nederl. Hof, ter eere van den generaal Rolin, adjudant van Z. M. den keizer der Franschen, en den ordonnans-officier Favé, een prachtig diner gegeven.

* Heden is Z. Exc. de baron de Steinberg, gezant van Z. M. den koning van Hannover bij de hoven van Nederland en Belgie, van Brussel in de residentie teruggekeerd, en in het *Hôtel de l'Europe* afgestapt.

* In de zitting van den gemeenteraad alhier van gister is o. a. ingekomen de gemeentebegroting voor 1854 met behorende stukken. Voorts is besloten niet te voldoen aan de uitnodiging van het hooger bestuur tot intrekking eener verordening onlangs door den Raad vastgesteld, betrekkelijk het uitroeyen van rupsnesten. Vervolgens is na beraadslaging in eene zitting met gesloten deuren met 21 tegen 8 stemmen besloten, het bespelen van het Hollandsche tooneel alhier te gunnen aan de heeren Hammecher C. S.; zullende de aanwijzing van een directeur door dat gezelschap geschieden in overleg met Burgemeester en wethouders en tevens na gedane onderhandeling met de directie van de Amsterdamse schouburg, betrekkelijk het door den Koning aan beide schouburgen toegekende subsidie. Eindelijk heeft de Burgemeester na udoop der door de orde zijnde punten aan de vergadering medegedeeld, dat het zilveren geschenk, namens de gemeente aan te bieden aan H. H. K. K. H. H. prins en prinses Henderik, is voltooid, terwijl hij de leden uitnodigde, dit stuk nog heden te bezichtigen.

* Burgemeester en Wethouders dezer stad hebben dezer dagen bekend gemaakt, dat, ingevolge besluit van den gemeenteraad, van 22 Maart jl., goedgekeurd bij koninklijk besluit van 16 Julij, no. 61, eene paardenmarkt te 's Gravenhage zal worden gehouden op Zaterdag den 10 September aanstaande, en plaats zal hebben op de Lange Beestenmarkt. De volgende prijzen zijn uitgelooft: van wege het gemeentebestuur een prijs van f 50 voor dengene, die het grootst getal paarden beneden de zeven jaren ter markt zal hebben gebragt; een prijs van f 25 voor het fraaiste chaispaard beneden de zeven jaren, en van wege de Maatschappij van Landbouw, een prijs van f 50 voor dengene, die het schoonste span inlandsche merriepaarden aan de markt brengt en verkoopt.

Onze correspondent uit UTRECHT schrijft ons: „Naar wij uit goede bronnen vernemen is als praeceptor te Maas-tricht benoemd de heer J. L. Marres, onlangs alhier gepromoveerd op een allezins verdienstelijke Dissertatio de Favorino Arelatensi. Grondige kennis aan onvoorzien den ijver gepaard, banen hem den weg naar de meest eervolle betrekkingen, terwijl de achting, die men verlichte, loijale en onbaatzuchtige mannen toedragen moet, ook hem ongetwijfeld zal ten deel vallen.“

Tot lid van de provinciale Staten van Utrecht is in het kiesdistrict Amerongen benoemd de heer J. A. Baron van Hardenbroek tot Hardenbroek.

Het stedelijk bestuur van Vlaardingen heeft, naar men verneemt, verlof toegestaan om aan de oostzijde van de haven eene vrij ruime werf in te rigten, waarop onmiddellijk tot den aanbouw van een schip zal worden overgegaan.

Bij de herstemming over een lid van den gemeenteraad van Amsterdam is de heer P. Keer met 627 van de 939 geldige stemmen gekozen; de heer W. Hes-huffzen had 313 stemmen op zich vereenigd.

Het Ministerie van Binnenlandsche Zaken heeft in overleg met dat van Finantiën aan de gemeentebesturen bekend gemaakt, dat voortaan de exemplaren der rekeningen van den gemeente-ontvanger, bestemd om in de archieven van het provinciaal- en gemeentebestuur te worden gedeponeerd, niet meer van zegel behoeven te worden voorzien.

De voorwaarde door de maatschappij der *vergnissia* bruggen, wegens het leggen van een brug over het IJ gesteld, zijn volgens het *Handelsblad* de volgende: dat aangezien de tol niet genoegzaam zal zijn, om de intrest van een kapitaal groot meer dan 2 millioen à 4½ te dekken, verlangt de maatschappij een subsidie van de provincie en van de stad, van slechts ¼ van het kapitaal f 600.000. — Na verloop van 99 jaren is daarentegen de brug het eigendom van de stad, terwijl de in dat tijdvak te heffen tolleren niet meer dan de helft der tegenwoordige mag bedragen; indien de opbrengst der tolleren zoodanig mogt vermeerderen, dat die de som van f 90.000 te boven gaat, zal het meerder bedrag tot de som van f 18.000 worden uitgekeerd; voorts zal de provincie of de stad de verleende concessie na 50 jaren kunnen terugkopen, tegen uitkeering van f 100 voor elke f 3. — opbrengst van de laatste 10 jaren; terwijl aan de beambten der regering, provincie en stad bij het uitoefenen hunner functie vrije passage werden verleend.

De komeet welke den 19 Augustus ontdekt is, zal tot den 7 September zigbaar zijn.

De komst dier komeet is onverwacht geweest als van die welke zoo plotseling in de maand Maart 1843 verscheen; doch hare voorloopige elementen hebben eenige overeenkomst met de vermaarde komeet van Lexell, die in 1680 ontdekt werd en tussehen de wachters van Jupiter doorgetrokken is zonder eenige stoornis in hunne beweging te veroorzaken en de aarde tot op een afstand van 600,000 uren genaderd is.

Zonder het tot eene wet te verheffen heeft men opgemerkt dat het aanzijn eener komeet meestal zamen-ging met eene verandering in den toestand van den dampkring; gewoonlijk bestond die verandering in eene toeneming van warmte, zoo als plaats had tijdens de komeet van 1680, die eerst na 88 eeuwen kan terug-komen, of bij de vermaarde komst van 1811 thans nog bij ons geslacht in herinnering.

Doch het gebeurt soms dat de uitwerking van zeer verschillenden aard is. Zoo bragt de komeet van 1729 een regenachtigen zomer en onbestendige luchtgesteldheid mede. De komeet van 1853 schijnt tot heden dezelfde uitkomst te hebben en mede te werken tot hewige ver-warringen in den toestand des dampkrings. (N. N. B.)

Het *Weekblad voor alle Standen* behelst een ingezonden stuk, waarin de wensch wordt geuit, dat er nog een stand-beeld worde gesticht ter eere van een groot vaderlander: van CORNELIS DREBBEL, den grooten burger van Alkmaar. «Het is ons voornemen niet — zoo leest men in dat stuk — eene levensbeschrijving te geven van hem, dien mevrouw *Bosboom-Toussaint* in hare lezenswaardige bijdrage: *Een Alkmaarder te Praag*, geplaatst in een *Muzen-Almanak* van 1850, noemt een' der meest vindingrijke vernuften van zijnen tijd, een der helderste denkers en der scherpzinnigste wijsgeeren. Wij willen traachten onzen lezers hier slechts eene beknopte opgave nopens hem mede te deelen, en daardoor eenig denkbeeld trachten te geven van de veelom-vattende kennis, die deze geniale man door diep inzien in- en aanhoudende beoefening van de natuurkunde had verworven. Door zijnen overmoedigen ijver, zoowel als door den omgang met inlanders en yverdelingen, die nithlon-ken in velerlei wetenschappen, en door weerkundige beschaving verheiden de faam zijne ontdekingen en zijne uitstekende geleerdheid, en is hem de bewondering zijner tijdgenooten

deelachtig geworden, die hem reeds om zijn edelen inborst, zijne wijsheid en zijne zucht om wel te doen ongeveinsde achtung toedroegen. Wat zijne uitvindingen betreft, valt hier al dadelijk te gewagen van een werktuig, dat men aan hem te danken had, *perpetuum mobile* of eenwigdurende beweging genaamd. Cicero verhaalt, dat Archimedes een bol had uitgevonden, die zich onophoudelijk naar den loop des hemels bewoog, maar toen Syracuse door Marcellus werd ingenomen, werd dit werktuig vernield en de vernuftige uitvinder van het leven beroofd. De kennis van de oorzaak der eenwigdurende beweging, deed Drebhel eene globe, bol of kloot vervaardigen, die zulk eene duurzame beweging naar den loop des hemels had, draaijende zich iedere 24 uren eens in het rond: zoodat er, in duizend jaren geene miswijzing voorviel, wijzende tevens aan: «wat de oorzaak is van de zonne, hoe die beweegt, den hemel, alle sterren, de maan, de zee, den aardbodem; wat de oorzaak is van ebbe, van vloed, van donder, van bliksem, van regen, van wind, hoe alle dingen wassen en vermeederen enz.» Behalve dit kunstwerktuig vervaardigde hij allerlei muzikale instrumenten, die aanhoudend speelden. Al wat men maken kon om een korten tijd zijnen gang te gaan door een dalend gewigt, springveren, loopend water of vuur, kon door de kennis van het *primum mobile* tot eene eenwigdurendheid gebragt worden. Het staande water deed hij tot de hoogte van honderd en meer voeten rijzen. Hij kon werktuigen toestellen, die een geweldigen wind van zich gaven; ook een instrument, waarin het bestendig tweemaal, tusschen dag en nacht, ebde en vloeide; hij sleep brillen, waardoor men bij nacht in het duister kon zien en hij verdient als de vervaardiger van den thermometer, later door Fahrenheit tot meerdere volmaaktheid gebragt, gehuldigd te worden. Hij vervaardigde een clavicymbaal, dat van zich zelven door de kracht der zonnestrallen speelde; hij wist de zonnestrallen, terwijl het spelende instrument in een kerker stond, derwaarts te leiden, behalve vele andere zeldzaamheden nog eene soort schepen, die onder het water konden zeilen. In zijne van glas gemaakte globe, deed hij een zeer zuiver vocht, nevens eenige druppelen van eene zonderling geprepareerde olie; op hetzelfde verscheen eerst een gemengde klomp, vervolgens aan verscheidene oorden de elementen duidelijk en zigbaar, voorts trok het zuiverste en helderste deel boven of over de elementen heen, voerende met zich de zon, maan en sterren, die door geene nitwendige werktuigen, maar van den inwendigen, doorgaanden of doordringende geest, wonderlijk en onophoudelijk gedreven werden; de beweging des Hemels klaar voor oogen stellende, uit hoofde van deze en meer andere kunstrijke uitvindingen, werd hij van tooverij beschuldigd en te Praag, op last van keizer Rudolf, hoewel hij door geene andere, dan natuurlijke middelen werkte, gekerkerd, om weldra ter dood gebragt te worden. Doch hooger magt waakte over hem en gedoogde niet, dat de wetenschap reeds zoo vroeg zijn gevoelig verlies zou lijden. Hij werd aan den Koning van Engeland uitgeleverd en overleed, door al de vorsten van Europa geëerd, en bij hoogen en nederigen van afkomst, gansch de wereld door, beroemd en geacht, en ook door zijne geschriften bekend, in 64 jarigen ouderdom. Zijne vaderland is hem steeds hartelijk toegedaan gebleven, schoon zijn stoffelijk overschot niet in haren schoot begraven ligt. En als zijne nagedachtenis daar dan immer in eere gehouden is en Alkmaar nog heden roemt, dat zij een licht heeft doen opgaan, wiens weldadige werking nog heden ten dage bijzonder in Nederland gevoeld wordt, dan kan het niet dan regmatig geheeten worden, dat in eene eeuw, welke in kunst en nijverheid zooveel grootsche gewrochten aanschouwt, de Nederlander bijzonder herdacht worde, die op dat gebied reeds zoo veel vroeger, en met minder volmaakte hulpmiddelen, zoo veel heeft gedaan.

Het is dan ook niet te vreezen, dat ons vaderland nalatig zal blijven, bij te dragen tot de oprichting van een monument, Drebhel ter eere; dat waarborgt ons zijne nooit vruchteloos ingeroepene medewerking tot erkenning en hulding van ware verdiensten; het zij aan Alkmaar's burgers overgelaten, deze wenk te verstaan, eene commissie uit hun midden te benoemen; dan zal in het geboorteland van Koster en Rembrandt, eindelijk ook Drebhel verueewigd worden.

Ingezonden Stukken.

Duisternis

Teregt zeide de heer van Lijnden, dat er over de verklaring van den kardinaal Antonelli eenige duisternis heerscht, waaromtrent licht wenschelijk is. Die kardinaal toch zeide in zijne bekende nota in het bezit te zijn van *documents positifs*, dat door het Hof van Rome aan het Nederl. Gouvernement was kennis gegeven van de wijze waarop, en den tijd wanneer de herstelling der zoogenaamde Bisschoppelijke hiërarchie hier ten lande zou plaats hebben. Het afgetreden deel van het Ministerie verklaart geene zoodanige kennisgeving ontvangen te hebben. Er bestaan dus twee tegenstrijdige verklaringen op officieel terrein. Wat moet men hieruit denken? Aan wien behoort men geloof te schenken? Aan welken kant heerscht de onwaarheid, de vergissing, de misleiding, het bedrog? of de afgetreden Ministers hebben onwaarheid gesproken, of Rome bezit zoodanige documenten niet, of de Nederl. gezant heeft ze ontvangen zonder ze aan het Dep. van Buitenl. Zaken op te zenden of de Internuntius heeft ze als tusschenpersoon niet ter kennis van de regering gebragt, of zij zijn door andere in die zaak be-

trokkene magten achter gehouden en verduisterd, of zij zijn op weg verloren geraakt. Ziedaar alle de mogelijkheden, of liever onderstellingen, welke tot oplossing van dit duistere zouden kunnen strekken. Wat nu de afgetreden Ministers betreft, zij allen hebben ruitelijk en openhartig verklaard, — de H.H. Thorbecke, Strens en van Bosse — bij de jongste discussien, en de heer van Zuijlen in zijne bekende missive aan den voorzitter der 2de Kamer, — dat zij zoodanige mededeeling niet hebben ontvangen, en wie zal hun, die rechtschapen, ridderlijke en waarheidslievende mannen, nog geloof weigeren? Wie zal nog kunnen blijven denken, dat zij de vertegenwoordiging en als Minister en als leden der Kamer zouden hebben voorgelogen? Wat het Hof van Rome betreft, zal het in eene officieele nota eene onwaarheid stellen? Is het redelijk te denken, dat het zijne waarheid, zijne eer, en bovenal zijn vertrouwen op het spel zal zetten om iets te zeggen, te schrijven, te onderteekenen, strijdig met de waarheid? Is het te onderstellen, dat men zoo onzedelijk en vooral zoo onvoorzigtig zou zijn, iets te constateren, waarvan het tegendeel gemakkelijk kon worden bewezen, door mannen, die aangaande de organisatie van het R. C. kerkgenootschap moesten zijn geraadpleegd? De gezant te Rome — is de bloote gedachte aan eene verzaking van pligt niet reeds eene belediging voor dien edelman? En bovendien, waarom en waarvoor zou hij zulke gewigtige documenten niet opgezonden hebben? Welk belang kon hij hebben bij de aanwakking van onrust en verdeeldheid, in anti-Katholieken zin? En wat het meeste zegt, toont de kennisgeving van zijne terugroeping door het vorige Ministerie, ter zake van den aangedanen smaad, niet duidelijk, dat hij zoodanige mededeeling niet kon hebben ontvangen? De Internuntius — ook ten zijnen aanzien zou het eene belediging zijn, aan eene onverantwoordelijke schending van pligt te denken. Zoodanige schending, gezwegen van het onzedelijke, zou vierkant in strijd zijn geweest met het belang van Rome's Hof, met dat der Nederl. Katholieken met den zedelijken invloed van het Gouvernement, dat hij vertegenwoordigt. Hij kan diensvolgens niet geacht worden schuld te hebben aan eene duistere zaak, welke op alle betrokkene partijen een blaam dreigt te werpen. Overigens vertrouwen wij, dat de discussien over de *voorloopige mededeeling* eene ronde, duidelijke verklaring van zijne zijde wel zullen uitlokken. Op den weg verloren geraakt — die onderstellingen is te dwaas, om er bij stil te staan, en wij stappen er dus over heen. Er rest nog het vermoeden omtrent de andere magten. Wie zijn zij? De ministeriële leden van het vorig bewind? Zij zijn aan de organisatie vreemd. De nota's van Rome worden en werden aan den Minister van Buitenl. Zaken gezonden. En... zoo zijn wij ten einde raad. Intusschen is het vreemd, dat door de Regering met geen enkel woord is geantwoord op hetgeen door zoovele leden over dat duistere is gezegd. Zou de reis van den heer Lightenveldt onder anderen ook ten doel hebben, om zich omtrent het bestaan der *bestante documents positifs* te vergewissen, en om den gezant te Rome deswege inlichting te vragen? Of zou het integendeel tot zijn last behooren, om alle uitweiding, alle nadere opheldering omtrent die documenten in het vervolg voor te komen, ter geruststelling welligt van sommigen, die zoodanige opheldering ongaarne zouden vernemen, om redenen hen alleen hekend? Is dat staatsstuk, dat document positief welligt in handen van intriganten gevallen, die in deszelfs verzwijging hun voordeel zagen, of hebben vreemden er zich meester van gemaakt? Wie weet het? Het schijnt ons echter zekerheid te zijn, dat de verzwijging niet aan het Ministerie Thorbecke ten laste wordt gelegd; want bij en onder alle beschuldigingen, aan welke hetzelfde heeft blootgestaan, ware een zoodanig bewijs van bedrog wel het doodlijkst geweest en het Ministerie van Hall, welks ontstaan met die beschuldigingen in een naauw verband staat, zou niet hebben verzuimd, van dat doodlijk wapen gebruik te maken.

Inmiddels is het goed en zelfs nuttig, dat de belangstelling der natie op deze vreemde omstandigheid gevestigd blijve.

A.

Mijnheer de Redacteur!

Ik moet protest aantekenen tegen de strekking van een ingezonden stuk, opgenomen in de *Grondwet* van II. Woensdag, voor zoo ver Prof. BAKE een anti-revolutionair of reactionair beginsel wordt toegedicht. Waar gesproken wordt «van kruideniers en zoo vele andere aanzienlijke staatkundigen, die naar het tegenwoordig stelsel tot kiezers gemaakt zijn» kan nooit bedoeld zijn eene afkeuring, maar wel de aanwijzing van misbruiken onder het tegenwoordig kiesstelsel. Prof. B. was reeds lid van den Stedelijken Raad, vóór hij zitting nam in den Gemeenteraad. Prof. B. was een Thorbeckiaan en betreurt nog de aftreding van het Ministerie THORBECKE. Welligt was hij de leermeester, zeker een vaderlijk genegen vriend van dien staatsman. Een opmerkelijk bewijs daarvan is de onderteekening van een adres, in het jaar 1845 gerigt aan de H.H. THORBECKE en LUZAC en openbaar gemaakt, waarin tot die H.H. het volgende wordt gezegd:

«Kalmte beradenheid en geestkracht worden steeds hoog-«geschat, maar zijn voor den Staatsman onmisbaar, want «zij alleen kunnen het noodige zelfvertrouwen en den moed «geven, om in het beslissend oogenblik te durven handelen. «Die beradenheid, die geestkracht hebben de acht leden der «Tweede Kamer der Staten-Generaal getoond, toen zij het «voorstel tot herziening der Grondwet indienden.

«Wij gevoelen behoefte, Mijne Heeren, om aan U, die «wij onze stadgenooten mogen noemen, plegtig te verkla- «ren, dat wij de mannen hoog waarderen, die, teregt over- «tuigd dat het tijdstip daar was om te handelen, niet

«hebben gearzeld, maar zonder schroom van hun regt ge- «bruik gemaakt, en dat wij de hoop koesteren, dat de «beraadsllagen over hun voorstel mogen leiden, tot het- «geen zij bedoelden: de bevordering der ware belangen van «het Vaderland.»

Die hulde van kalme beradenheid en geestkracht kan niet ligtvaardig gebragt zijn door een talentvol, bezadigd en eerlijk man als Prof. B., die weet wat eene *plegtige verklaring* moet voorafgaan, die geheel vrijwillig en ongebonden wordt gedaan.

Zij zoo goed, tot regtvaardiging van mijn in den aanvang vermeld protest, uit liefde voor de waarheid, dezen brief in uw blad op te nemen; terwijl ik zal pogen de namen der medeonderteekenaars op te sporen, die ook in der tijd publiek zijn gemaakt, om ze u tot regtvaardiging ook «van de vrienden» mede te deelen.

Ik teeken mij voorts

Leiden, 29 Augustus 1853.

X. Y. Z.

Correspondentie.

Wij zien bezwaar in het plaatsen van: «De Limburgsche Volkszang». Hij is ons te strijdig.

Belgie en Nederland is wel eene natuurgetrouwe schets; maar wij betwijfelen of het publiek maken van het stuk, den vrede, dien wij allen beoogen, zal helpen bevorderen. Daarom wordt het door ons ter zijde gelegd.

«Een *toasten-geschiedenis*» treedt al te zeer op het terrein van personaliteit, dan dat wij haar eene plaats in ons blad mogen inruimen.

De overwegingen van den Goeschen «*Koekoek*» zijn afge- lopen. Wij blijven bezwaar maken, het stuk te plaatsen.

Laatste Berigten.

Volgens tijdingen uit Londen van gister was de handel in granen minder levendig en deed zich eenige neiging tot prijs-vermindering gevoelen.

Luidens tijdingen uit Bucharest verzekerde men aldaar, dat de Russen in de maand September de Donau-vorstendommen zouden ontruimen.

Eergisteren is door Z. M. op de gebruikelijke wijze, in een bijzonder gehoor, ontvangen de baron Adolphe Senardens de Grancy, ter overhandiging zijner geloofs- brieven al minister-resident van Z. K. H. den Groot- Hertog van Hessen bij het Nederlandsche Hof.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 1 September 1853.

Nederland. Pct.		Rusland.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	63 1/2	1/2
Dito Certificat.	3	76 1/2	
Dito dito	4	95 1/2	1/2
O. I. Leening.	4		
Amort. Syndic.	3 1/2	94 1/2	
Hand.-Maats.	4 1/2		
Belgie.			
Certificaten.	2 1/2		
D ^o Rothschild.	2 1/2	52 1/2	1/2
Frankrijk.			
Obligatiën.	3		
Spanje.			
Nieuwe	1	23 1/2	
Dito Buitenl.	3		
D ^o Binnenl. v/m.	3	43 1/2	1/2
Bew. Sp. Com.	6	1/2	1/2
Amort. Schuld.			
Portugal.			
Londen nieuwe.	5	40 1/2	1/2
Dito uitgest.	4	17 1/2	1/2
		Pct.	
Hopel 1798/1816	5	109 1/2	1/2
Dito 1828/1829	5	108 1/2	1/2
Cert. 1831/1838	5		
Dito Dito	4 1/2		
Dito Hope	4		
Dito Stieglitz	4	92 1/2	1/2
Dito dito 5e Ser.	4		
Inachr. Assig.	6		
Certific. dito	6		
Polen.			
Obligatiën	4		
Oostenrijk.			
Metalliek	5	82 1/2	
Dito bet. Amst.	5	95 1/2	1/2
Dito letter B.	5	95 1/2	1/2
Dito 1847	2 1/2	42 1/2	
Dito 1851/1852	2 1/2	42 1/2	1/2

Polen Loten fl 250. 16 1/2; Mexic., Dito Onb. 25 1/2, 5/8; Gren., Onb. 21 1/2; Dito Uitgesteld. 9 1/2; Venez. 3 1/2 pct. 37 1/2.

Onze fondsenmarkt verkeerde, even als in de laatste dagen ook heden in eene algemeene flauwe stemming met verkooping in de hoofdsorten van Binnel. en vreemde effecten.

FRANKFORT, Woensdag, 31 Aug. Metal. 5 pct. 86 1/2; W. Loten fl. 250, 127; Bankactiën 1538; 3 pct. Spanje 43 1/2; 1 pct. dito 32 1/2; wissel op Weenen 110.

De markt was algemeen lusteloos.

LONDEN, Woensdag 31 Augustus. Consols op tijd 93 1/2; Mex. N. 3 pct. 26 1/2; Gren. 2 1/2 pct. 23; dito Uitg. 9 1/2; Spanje 1 pct. 23 1/2; Certific. 6 1/2; Rusland 4 1/2 pct. 101 1/2; dito 119.

PARIS, Woensdag 31 Augustus. Fr. 4 1/2 pct. op tijd 104.75; dito 3 pct. op t. 79.40; Sp. Binn. 3 pct. 43 1/2; dito 1 pct. 23 1/2; Rusland 4 1/2 pct. 99 1/2; N. Metal. 5 pct. 97 1/2; Piemont 97.50.

WEENEN, Woensdag 31 Augustus. N. Metall. 94; Lt. B. 103; Bankactiën 1392; Lomb. 5 pct. 99; Lóten 250 138; wissel Londen 10.37; Parijs 128; Zilver 8 1/2.

Ten gevolge van gunstige tijdingen over Triest te W. ontvangen, sluit de beurs gunstig.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage.